

Lesbrief Kikker in de kou

Groep 1 t/m 4 basisonderwijs

Warme Truiendag 2013

Deze lesbrief is gemaakt ter gelegenheid van 'Warme Truiendag' 2009 door De Groene Poolster te Den-Helder en geactualiseerd en bijgewerkt door MEC DE Witte Schuur in 2010 en 2013

Lesbrief voor groep 1 t/m 4 bij het verhaal 'Kikker in de kou' van Max Velthuijs

Inhoud van de handleiding

1. Introductie	2
2. In het kort	3
3. Lessenserie	4
3.1 Het verhaal: Kikker in de kou	4
3.2 Creatief – Een trui voor Kikker	5
3.3 Buiten activiteiten – Kikker gaat naar buiten	6
Bijlage 1: Kopieerblad 'Een trui voor Kikker'	7

1. Introductie

*Op 8 februari 2013 vindt de jaarlijkse 'Warme Truiendag' plaats. Dan trekt iedereen in Nederland zijn warmste trui aan en zet de verwarming die dag een of meer graden lager. Op deze ludieke wijze besparen we energie en wordt tegelijkertijd in het hele land aandacht gevraagd voor het klimaat. Er is speciaal voor deze dag **nieuw lesmateriaal** ontwikkeld voor alle groepen van de basisschool.*

Wat is Warme Truiendag?

De Warme Truiendag is een initiatief van Vereniging Klimaatverbond Nederland en wordt jaarlijks op of rond 16 februari gehouden. Dat is de dag waarop in 2005 de Kyoto verdrag in werking trad. Voor 2013 is gekozen voor vrijdag 8 februari.

De bedoeling van het Kyoto verdrag is om de uitstoot van broeikasgassen, die leiden tot klimaatverandering, wereldwijd te verminderen. De 'Warme truiendag' herinnert iedereen aan de afspraken van het verdrag: ook in Nederland moet de uitstoot van broeikasgassen verminderen. In 2005 organiseerde de Vlaamse overheid de eerste 'Dikke-truiendag'. In 2007 kreeg Nederland naar het voorbeeld van België een 'Warme Truiendag'. Het Klimaatverbond in Nederland riep scholen, gemeenten en provincies op om deel te nemen aan de campagne. Vanaf 2008 zijn in Nederland en België de doelgroepen verbreed: iedereen, op school, op het werk en thuis kan deelnemen aan de 'Warme/Dikke Truiendag'.

2. In het kort

Met de lesbrief 'Kikker in de kou' kunt u op een leuke, creatieve en educatieve wijze de thema's kou, winter en warme trui behandelen.

Doel

De leerlingen zijn bekend met de begrippen kou, winter en warme trui.

Benodigdheden

- Boek 'Kikker in de kou' – M. Velthuijs
U kunt de prenten met eventueel ook downloaden van internet of digitaal bekijken via de link: digischool.kennisnet.nl/attachments/990629/Kikkerkou2.ppt
- Knuffels kikker, eend, haas en varken
- 9 Plaatjes (te downloaden van www.mec-dewitteschuur.nl)
- Thermometer
- 2 Plastic bakjes met deksel

Opbouw van de lessenserie

Onderdeel	Activiteit	Materiaal	Tijdsindicatie
3.1 Kikker in de kou	Het verhaal	Boekje 4 Knuffels Bakje met 9 plaatjes	45 -90 min. (hoeft niet aansluitend)
3.2 Een trui voor Kikker	Creatief	Kopieerblad 'Een trui voor Kikker' Lijm Scharen/prikpenen Div. materiaal.	30 min
3.3 Kikker gaat naar buiten	Buitenactiviteiten	Afhankelijk van activiteit	30 – 90 min.

3. Lessenserie

3.1 Het verhaal: Kikker in de kou

Op een ochtend toen Kikker wakker werd, merkte hij meteen dat er iets veranderd was in de wereld.

Doel:

- Leerlingen kunnen aan de hand van attributen het verhaal na vertellen.
- Leerlingen leren nieuwe woorden.
- Leerlingen ontdekken dat een kikker géén wintervacht heeft en zich dus op een andere manier moet beschermen tegen de kou van de winter (*winterslaap*).

Nodig:

- Boek 'Kikker in de kou' (of de prenten gedownload)
- Knuffel kikker, varken, eend en haas
- 9 Plaatjes (*schaatsen, rode sjaal, mandje met hout, sportschoenen, sneeuwballen, kachel en blokje hout, soep, trui, zon*)

Voorbereiding:

- Leg de benodigde materialen klaar.
- Lees het boekje 'Kikker in de kou'.

Aan de slag:

1. Laat de voorkant van het boek aan de leerlingen zien. Kunnen de leerlingen bedenken waar het boekje over gaat?
Tip: Groep drie (en vier) kan misschien de titel al lezen. Weten de leerlingen wat een 'titel' is? Kennen de leerlingen nog meer woorden die beginnen met een 'k'?
2. Lees het verhaal 'Kikker in de kou' voor.
Tip: Groep vier kan wellicht zelfstandig, in groepjes, het boekje lezen voordat u het boekje bespreekt.
3. Praat met de leerlingen na over het verhaal. Wat gebeurde er? Wie kwam kikker tegen? Wat waren zijn vrienden aan het doen? Waarom had kikker het zo koud? Gebruik tijdens de bespreking de knuffels. Zorg dat de leerlingen de knuffels goed kunnen zien. De leerlingen kunnen aan de hand van de knuffels en de 9 plaatjes het verhaal proberen na te vertellen.
4. Vraag de leerlingen of ze weten wat een kikker in de natuur in de winter doet? (*Kikkers kruipen weg in de modder en houden een winterslaap, net zoals Kikker uit het verhaal zegt: 'Wat is de winter toch heerlijk als je in je bed ligt!'*)
5. Weten de leerlingen hoe dat zit met de andere dieren? Waarom hebben die het niet zo koud? (*Haas heeft een wintervacht, eend heeft een dik pak veren en varken heeft een speklaagje onder zijn huid. Groep vier kunt u het verschil tussen koud- en warmbloedig uitleggen. Koudbloedige dieren passen zich aan de temperatuur van de omgeving aan, zoals kikker. Warmbloedige dieren houden zichzelf op temperatuur, daarom moeten deze dieren zich met een wintervacht of extra speklaagje beschermen tegen warmteverlies. Net zoals de mens in de winter een dikke trui of jas aantrekt).*)

Lessuggestie:

U kunt de leerlingen in groepjes het verhaal nog eens laten naspelen. Zet het boek op een zichtbare plek en laat de leerlingen knuffels en andere attributen gebruiken.

3.2 Creatief – Een trui voor Kikker

's Avonds las Haas verhalen voor over een mooie dag in mei.
En terwijl ze aandachtig luisterden, breide Varkentje een warme trui voor Kikker.
Zo werd Kikker verwend door zijn vrienden.

Doel: Leerlingen gaan creatief aan de slag met het verhaal 'Kikker in de kou' en 'Warme Truiendag'.

Nodig:

- Kopieerblad 'Een trui voor Kikker' (zie bijlage 1)
- Lijm (voldoende voor elke leerling)
- Diverse materialen, zoals:
 - gekleurd papier (vouwpapier)
 - verschillende stofjes in kleine stukjes
 - wol
 - wattensnippers of confetti

Vorbereiding:

- Kopieer voor elke leerling het kopieerblad 'Een trui voor Kikker'.
- Zet voor elke leerling (of groepje) voldoende lijm en knutselmateriaal klaar.
- Zet eventueel scharen en/of prikkennen klaar.

Aan de slag:

1. Vertel dat Kikker in het verhaal verwend werd door zijn vrienden.
Weten de leerlingen nog waarmee? (*Verhaaltje voorlezen door Haas, kop soep van Varkentje, Eend sprak hem moed in en Varkentje breide een trui*)
2. Zijn de leerlingen zelf ook wel eens verwend? Wanneer en waarmee?
3. Vertel dat de leerlingen nu zelf Kikker mogen verwennen door een mooie trui voor hem te maken. (*Eventueel kunt u bij groep 3/4 uitleggen dat het ook binnenkort Warme Truiendag is. Op deze dag gaat de kachel een graadje lager en trekken we om het niet koud te krijgen een lekkere warme trui aan. De kachel een graadje lager betekent dat we energie besparen en dat is beter voor het milieu.*)
4. De leerlingen versieren met gekleurd papier, wol, watten, confetti of andere materialen en lijm de trui van Kikker. Natuurlijk kunt u ook kiezen voor een andere creatieve techniek om de truien te versieren zoals verven, ecoline, kleuren of krijten. Als de truien klaar zijn, kunt u ze ophangen in de klas.

3.3 Buiten activiteiten – Kikker gaat naar buiten

Eindelijk kwam de dag dat Kikker weer sterk genoeg was om naar buiten te gaan. Zonder hazenvacht, zonder speklaagje en zonder veren, maar met zijn nieuwe trui aan, deed hij de eerste stappen in de sneeuw. 'En?' vroeg Haas nieuwsgierig. 'Fijn', zie Kikker dapper. Maar koud was het wel!

Doel: Leerlingen ervaren de warmte van hun (winter)jas en ontdekken hoe een jas ervoor zorgt dat je het warm houdt.

Nodig:

- Thermometer
- 2 Plastic bakjes met deksel
- Heet water
- Handdoek
- Aluminiumfolie

Aan de slag:

1. De leerlingen trekken hun jassen aan en gaan buiten in een kring staan. Vinden de leerlingen het buiten warm of koud? Hoe beschermen wij ons tegen de kou? (*Door dikke kleding, een winterjas, wanten en/of een sjaal aan/om te doen*)
2. Vraag de leerlingen om eens goed naar alle winterjassen te kijken.
 - Zijn er jassen hetzelfde?
 - Welke kleuren hebben de jassen?
 - Welke dingen zijn er hetzelfde? Heeft iedereen dat?
 - Welke dingen zijn er verschillend? Is dat bij iedereen anders?
3. Vraag de leerlingen of zij groepjes kunnen maken op basis van dingen die hetzelfde zijn aan de jassen? Dat heet sorteren. Waar sorteert je op?
 - kleur
 - met of zonder capuchon
 - met of zonder zakken
 - met of zonder rits
 - met of zonder knopen
 - met of zonder klittenband
 - lang of kort
 - met of zonder plaatjes
4. Weten de leerlingen hoe een dikke jas ervoor zorgt dat je het warm houdt? Doe samen met de leerlingen een proefje om hier achter te komen.

Stap 1: Zet twee plastic bekertjes op een stevige ondergrond en vul ze met een ruime hoeveelheid heet water. Laat de leerlingen de temperatuur opmeten.

Stap 2: Schroef de deksels op de bekertjes. Laat de leerlingen één van de bekertjes inpakken met een handdoek. En wikkel om de handdoek een velletje aluminiumfolie. Let op, de glimmende kant moet naar binnen gericht zijn.

Stap 3: Wacht ongeveer 10 minuten en laat de leerlingen de temperatuur van het water in beide bekertjes opnieuw opmeten. Is er een verschil in temperatuur? Bespreek met de leerlingen hoe dat kan.

(De ingepakte beker heeft door middel van isolatie de warmte beter vast kunnen houden. De warmte werd niet afgegeven aan de buitenlucht, maar bleef in de beker. In de andere beker kon de warmte door de bekerwand ontsnappen. Dat water is nu minder warm.)

5. Vraag de leerlingen of ze weten waarom die dikke jas zo belangrijk is in de winter?

Bijlage 1: Kopieerblad 'Een trui voor Kikker'

